CARTA PER UNA AGRICULTURA I ALIMENTACIÓ SOSTENIBLES

Veus des del sector agrari compromès amb l'agroecologia

Aquesta Carta és fruit de la reflexió i el debat de grups d'agricultors i agricultores al voltant de les polítiques alimentàries a municipis de la Xarxa de Municipis per l'Agroecologia, i del compromís dels uns i dels altres amb la transició alimentària.

Vivim temps difícils, en què unes crisis se superposen a unes altres, i els seus efectes adversos es multipliquen. La guerra a Ucraïna ve a sumar dolor, patiment i pobresa als generats per la pandèmia de la COVID-19, l'emergència climàtica, o l'alça dels preus dels combustibles fòssils. En totes aquestes crisis el sistema agroalimentari global en mostra la vulnerabilitat. La població, especialment la urbana, deixa de tenir garantia d'accés a aliments suficients, adequats i de qualitat, i els agricultors i agricultores que els produeixen passen a no tenir rendes dignes assegurades. No ens podem permetre que les sortides a aquestes crisis se saldin amb més pressió sobre el sector agrari i sobre els recursos naturals: això seria afegir més llenya al foc.

Europa perd cada cop més agricultors i agricultores i els nostres pobles es buiden. El sistema alimentari genera un terç de les emissions globals de gasos defecte hivernacle, degrada els sòls i les masses d'aigua i destrueix la biodiversitat. A més, emmalalteix la població amb dietes i aliments poc saludables. Però tenim prou coneixements i recursos per fer que l'agricultura passi de ser un problema a ser una solució. Necessitem que més persones agricultores, ramaderes, pescadores i petites elaboradores alimentin les nostres comunitats, sense emmalaltir ni les persones ni el planeta.

El nostre bon viure depèn d'un sector agrari i un món rural vius, innovadors, productius i sostenibles. Diferents instàncies, acords i organismes internacionals assenyalen la necessitat d'un canvi en els sistemes alimentaris cap a l'agroecologia i cap a la relocalització. Hem d'entendre la bona alimentació no com una mercaderia, sinó com un dret bàsic i un bé comú de tota la societat, incloses les persones que treballen a tota la cadena alimentària. Hi ha coneixement i experiències més que suficients que ens ho mostren. El present que habitem requereix que s'enforteixin, també, a través de polítiques alimentàries ambicioses que fomentin la innovació social agroecològica.

Un canvi de model agroalimentari només prendrà el rumb adequat si compta amb el protagonisme d'agricultors i agricultores compromesos amb l'agroecologia. A les següents línies descrivim les principals mesures que s'han de posar en marxa perquè l'agricultura i l'alimentació sostenibles siguin aviat la realitat majoritària als nostres territoris, complint així amb els objectius del Pacte Verd Europeu i els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'Agenda 2030:

Escala municipal

- **En allò productiu →**
  - Introduir competències, estructura organitzativa adequada, personal suficient i pressupostos específics per abordar les polítiques en agricultura i alimentació sostenibles a cada municipi.
  - Impulsar de manera decidida la producció ecològica i agroecològica.
  - Crear serveis municipals d'assessorament en matèria de producció amb enfocament agroecològic que a més recuperin, creïn i/o actualitzin la figura d'agent agrari o agent de dinamització local agroecològica, amb funcions de mentoratge, assessorament, acompanyament en finca, formació i capacitació (proporcionar a agents ambientals o forestals rols similars).
  - Adaptar els tràmits administratius per prioritzar les iniciatives agroecològiques locals, de petita i mitjana escala, que generen més i millor ocupació i aliments de més qualitat i sostenibles.
  - Enfortir l'associacionisme, la incorporació de joves i l'accés a terra i a altres mitjans de producció agrària sostenibles, dotant aquestes actuacions dels recursos i el personal necessari per al seu desenvolupament i incloent mesures d'acompanyament, facilitació, formació i capacitació.
  - Protegir, restaurar i revitalitzar els sòls agraris -independentment del seu dinamisme actual- i les infraestructures agràries i de transformació agroalimentària, cercant vies per fer-los accessibles a persones productores amb enfocament agroecològic, especialment les joves, incloent-hi la flexibilització de la normativa i la simplificació de tràmits administratius.
- **En el consum →** Desenvolupar i incentivar la compra pública alimentària amb criteris de sostenibilitat ecològica i social, que incorpori l'ajut alimentari i l'atenció a persones vulnerables, prioritzant aliments ecològics i locals i dels sistemes participatius de garantia (SPG). Analitzar el potencial de cada territori per cobrir la demanda alimentària amb produccions locals. Facilitar la diversificació de canals comercials d'aliments locals i ecològics (petit comerç, mercats de venda directa i d'altres) i fer una aposta decidida per la normalització del consum d'aliments locals i ecològics per a tota la població.

Escala autonòmica

- **En allò productiu →** Desenvolupar adaptacions de la normativa higienicosanitària a les petites produccions i a la transformació en finca dels productes primaris agroecològics. Generar infraestructura pública (obradors polivalents, escorxadors comarcals, etc.) per a la

petita elaboració de qualitat (ecològica, artesanal, SPG) i la distribució i logística per part dels i les productores. Coordinar la implementació de les ajudes del Pilar II de la Política Agrària Comuna (PAC) sobre la base d'objectius de sostenibilitat social i ecològica, prioritzant les explotacions que més ho necessiten (de petita i mitjana escala) i que més beneficis generen a la societat (ús de qualitat i aliments sostenibles i saludables). Adaptar els barems de les Unitats de Treball Agrari (UTA) i marges bruts establerts per accedir a ajudes segons models de producció més sostenibles, diversificats i de petita escala, que incloguin la transformació en finca i esquemes de venda directa. Acompanyar i facilitar la transició agroecològica al sector agrari convencional, amb èmfasi en la incorporació de joves, basant-se en models de producció ecològica i mercats locals. Habilitar eines de reconeixement administratiu per donar suport a projectes agroecològics, com ara els SPG. Generar sistemes de pagaments per serveis ambientals vinculats a pràctiques agroecològiques, incloent-hi la venda directa i els mercats locals.

➔ **Al consum** → Estimular la compra pública alimentària sostenible i responsable i desenvolupar campanyes de comunicació que fomentin el consum d'aliments locals i ecològics, inclosos els de sistemes participatius de garantia.

Escala estatal

➔ **En allò productiu** → Harmonitzar les ajudes dels pilars I i II de la PAC amb fins de sostenibilitat social i ecològica, emprant les finestres d'oportunitat que poguessin generar eines com el Pla Estratègic de la PAC d'Espanya (PEPAC), prioritzant l'agricultura ecològica , les petites i mitjanes explotacions, la ramaderia extensiva i l'agricultura a títol principal. Adequar l'accés a ajuts a les UTA i els marges bruts dels models de producció, transformació i comercialització agroecològica; i desenvolupar estratègies de formació i acompanyament ajustades a aquests models productius. Impulsar línies específiques de suport per a joves, dones i petites explotacions de producció agroecològica, i reduir-ne la càrrega administrativa de gestió. Donar més suport a les estructures associatives vinculades a la producció sostenible. Regular el mercat de la terra per prioritzar-ne els usos agraris per iniciatives agroecològiques de petita i mitjana escala, i protegir els usos agraris del sòl, especialment en territoris amb pressió urbanística.

➔ **En el consum** → Apropar els productes amb enfocament agroecològic al conjunt de la ciutadania i fer campanyes de comunicació i sensibilització que expliquin bé a les persones consumidores les diferències ambientals i socials entre aquest tipus de productes i els convencionals.

Les entitats membres de la Xarxa de Municipis per l'Agroecologia reconeixen la importància de comptar amb la participació i el coneixement del sector agrari per impulsar sistemes alimentaris locals sostenibles, d'acord amb l'agroecologia. Aquest document és, en aquest sentit, una referència important per a l'organització.